

[Socialministeren.]

til selve § 30, men derimod, alt efter den foreliggende situation, efter de specielle bestemmelser i folkeforsikringslovens — jeg tænker her navnlig på § 60 — eller forsorgslovens afsnit om henholdsvis særhjælp og kommunehjælp.

Det er her, hjemmelen for ydelse af hjælp må findes, og foreligger der en situation, som ikke er karakteriseret på den særlige måde, som vi finder overalt i særhjælpsafsnittet, må det sociale udvalg lægge bestemmelserne om ydelse af kommunehjælp til grund og vil da i kraft af den beføjelse, udvalget efter ændringen til § 30 har fået til at yde hjælp også til uddannelsesformål, være friere stillet, end udvalget før har været.

Alt dette har jeg gerne villet sige for at klargøre, hvorledes stillingen nødvendigvis må være, når forsorgslovens nuværende systematiske opbygning med den gennemførte adskillelse af fattighjælp, kommunehjælp og særhjælp lægges til grund. Men når det er sagt, vil jeg gerne tilføje og understrege, at vi netop i socialministeriet — hvad også det ærede medlem hr. Urban Hansen nævnte — er i gang med overvejelser af spørgsmålet om en forenkling af denne lov, således at det ofte komplicerede samspil mellem de bestemmelser, der skal lægges til grund i den ene og den anden situation, undgås.

Det ærede medlem hr. Johs. Christiansen spurgte mig, om jeg agter at tage invalide-spørgsmålet op til en samlet behandling, og hvornår jeg kunne tænke mig at starte dette arbejde. Jeg kan dertil svare, at jeg agter at tage spørgsmålet op til en samlet behandling, og at jeg inden længe vil sætte arbejdet i gang. Jeg ville meget gerne have, at vi i det høje folketing forinden var blevet enige om folkepensionsforslaget, fordi det også i høj grad berører de invaliderede.

Jeg slutter, som jeg begyndte, med at takke det ærede udvalg for den tilslutning, det har givet lovforslagene, og jeg vil dertil føje håbet om, at vedtagelsen af disse to lovforslag må styrke den forebyggende linie indenfor dansk socialpolitik, så at flere og flere erhvervshæmmede får den fordel selv at kunne klare sig i tilværelsen, og det offentlige får mulighed for at be-

grænse de udgifter, som de langvarigt understøttede påfører samfundet.

Hermed sluttede forhandlingen.

Der foretoges først afstemning vedrørende forslag til lov om samordning af foranstaltninger for erhvervshæmmede.

§ 1, ændringsforslaget, § 2, således ændret, og §§ 3—6
vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden: Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse imod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Derpå foretoges afstemning vedrørende forslag til lov om ændring i lov om offentlig forsorg (vedrørende hjælp til oplæring m. v.).

Lovforslagets tekst og dets overgang til tredje behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden: Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse imod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om midlertidigt løntillæg m. v. til statens tjenestemænd m. fl.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 2077, fremsættelsen i tidenden sp. 4445).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Holger Eriksen: Der var engang — således begynder alle eventyr — da tjenestemæn-

[Holger Eriksen.]

dene fik de reguleringstillæg, som pristallet betingede, og intet videre. Ja, man havde endog indført en såkaldt stille zone, hvor lønningerne lå fast uden hensyn til pristigninger. Dengang var det lettere som finansminister at være lønningsminister, end det har været i den senere tid, hvor de hvert andet år tilbagevendende overenskomstforhandlinger med efterfølgende lønforbedringer på det frie arbejdsmarked naturligvis har medført, at der også måtte ske ekstraordinære stigninger i tjenestemændenes løn. De skiftende finansministre har derfor måttet føre tilsvarende forhandlinger med tjenestemændene som dem, der førtes mellem arbejdere og arbejdsgivere, og således, at det resultat, der opnåedes mellem de sidstnævnte, måtte ventes at blive så nogenlunde normgivende for de førstnævnte.

Det er naturligvis glædeligt, når det lykkes en finansminister at opnå overenskomst med alle de forhandlingsberettigede tjenestemandorganisationer, og det har i tidens løb heldigvis også været det mest almindelige, men kravene kan gøres så store, at en overenskomst ikke kan opnås. Jeg må gå ud fra, at dette er årsagen til, at den aflønning, som det foreliggende lovforslag er udtryk for, kun er tiltrådt af CO I og Danmarks Lærerforening, men derimod ikke af CO II og Statsembedsmændenes Samråd.

Jeg skal ikke komme ind på en gentagelse af den udførlige redegørelse for lovforslagets indhold, som findes i den højtærede finansministers skriftlige fremsættelse. Jeg skal kun fastslå, at der vel næppe kan være tvivl om, at man for de lavere og de middelhøje lønninger er enedes om satsen, som så nogenlunde svarer til, hvad der er opnået på det private arbejdsmarked.

Yderligere er der sket visse forbedringer for de ugifte under 30 år og for de samgifte. Jeg hilser det med glæde, for så vidt som jeg ønsker, at man igen må komme til det ligelønsprincip, som man aldrig burde have forladt, men jeg understreger i samme forbindelse, at en tilbagevenden dertil kun kan ske gennem en almindelig lønningsrevision. Derfor er der gode argumenter, som jeg formodentlig ikke behøver at trætte det høje ting med at anføre. Begyndelsen til

en sådan lønningsrevision er jo gjort gennem nedsættelse af en lønningskommission. At den ikke arbejder særlig hurtigt, er formodentlig alle og ikke mindst tjenestemandrepræsentanterne indforstået med. Lidt mere økonomisk stabilitet ville set fra ethvert synspunkt være ønskelig, før man går til en fastlæggelse af tjenestemandslønningerne for en længere årrække.

Går man til de noget højere tjenestemænd, er den lønforhøjelse, der er opnået, procentuelt noget større end for de øvrige tjenestemænd, takket være omregningen af de 2, næste år 3, reguleringstillægsportioner. Jeg ved naturligvis godt, at man fra den side kan hævde, at der er sket en nivellering, men også det er et spørgsmål, der må sortere under en almindelig lønningsrevision, og omregningen af de 2 à 3 portioner er jo under alle omstændigheder udtryk for finansministerens gode vilje. Jeg tror også, at de to organisationer, der ikke har villet tiltræde forslaget, skulle have ladet bare en enkelt tanke strejfe spørgsmålet om, hvorledes størrelsen af den faktiske lønforbedring, de har opnået, vil virke på dem, der har måttet kæmpe så hårdt for at opnå en lønforbedring, der kun udgør en meget ringe brøkdel af det, disse organisationers tjenestemænd opnår.

En lærer fortalte mig forleden, at der var det mærkelige ved det, at i det lærerværelse, som hørte til den skole, hvor han var ansat, var der i lang tid praktisk taget almindelig enighed om at fordømme disse modbydelige arbejdere, som ikke uden videre ville acceptere det, som arbejdsgiverne tilbød dem; det var uanstændigt, de havde ingen samfundssind og meget, meget andet af den slags, hævdedes der; men, sagde han, da den situation så var ovre og forhandlingen med finansministeren begyndte, var den samme lærerforsamling lige så enig om at fordømme, at finansministeren ikke uden videre ville lukke op for sin pose og øse ud alt, hvad man måtte ønske.

Nu har det heldigvis vist sig, at lærernes organisation var klogere end de lærere, der hørte til i det nævnte lærerværelse, idet den har tilsluttet sig finansministerens forslag; men mon der ikke er mange af dem, der nu beklager sig over, at finansministeren

[Holger Eriksen.]

ikke har kunnet imødekomme alt, hvad de bad om, som egentlig har haft det på samme måde som de lærere, jeg her har talt om, dengang arbejdsforhandlingerne og arbejdskonflikten stod på?

Selvom jeg naturligvis beklager, at det ikke er lykkedes finansministeren at få tilslutning fra alle, er det min opfattelse, at han gennem sit lovforslag har taget hensyn til alle grupper i den udstrækning, det var forsvarligt, og jeg anbefaler på min gruppes vegne lovforslaget til vedtagelse.

Arnth Jensen: Det var med nogen forbauselse, jeg læste lederartiklen i „Social-Demokraten“ for i dag. Jeg ved ikke, om den er skrevet i anledning af behandlingen af dette lovforslag. Hvis det er tilfældet, kunne jeg rigtignok fristes til at tro, at det indeholder noget, som opmærksomheden skal bortledes fra.

Artiklen, som jeg henviser til, fortæller indledningsvis noget om konfliktsituationen mellem arbejdsgivere og arbejdere og berører derved også venstres og de konservatives stilling dertil, men den går videre, og med den højtærede formands tilladelse vil jeg gerne citere nogle linier. Der står følgende:

„For disse partier“ — altså venstre og de konservative — er den forskelsløse bekæmpelse af arbejdernes krav simpelt hen en tradition, som ikke volder dem skrupler. Men sagen har dog — som folketingsmand Kaj Bundvad rigtigt har påpeget — også en anden side: at de to partiers og deres presses ubetingede støtte til arbejdsgivernes nej-politik ikke bare har været en kamp mod de fagorganiserede arbejdere, men i virkeligheden også mod alle lønmodtageres interesser. For det er jo sandheden, at arbejdernes overenskomstresultater normalt er retningsgivende for både tjenestemænd og funktionærer, med andre ord, at der heller ikke var blevet noget til dem, hvis det var lykkedes den med venstre og kon-

servative allierede arbejdsgiverforening at hindre fagbevægelsen i at opnå forbedringer.“

Trods slutbemærkningerne tror jeg imidlertid, at finansministeren havde været nødt til at indkalde tjenestemændene til forhandlinger nu i april måned, fordi den midlertidige lov udløber. Jeg vil overfor denne artikels tendens på det bestemteste benægte, at mit parti skulle være et så umenneskeligt parti, som det her er fremstillet. Jeg ved ikke, om socialdemokratiet i øjeblikket har brug for det, men jeg synes, at det er et mærkeligt tidspunkt at komme med et sådant udfald på.

Hvad angår tjenestemændene, der jo er statens lønmodtagere, og hvis løn folketingsalene har indflydelse på, vil jeg gerne spørge, hvad det er, man her sigter til. Er det lønningsloven af 1946, som blev gennemført af venstre-regeringen, og som af alle tjenestemænd blev modtaget med tak, ja, som endog blev betegnet som den bedste tjenestemandsløvslov, man hidtil havde fået, eller er det loven af 1948, den lov, som også indgår i forhandlingerne i dag? Må jeg spørge: Tilsluttede vi os dem ikke fuldtud? Jeg ved ikke af, at vi havde nogen indvending at gøre derimod. Eller er det nivelleringsloven af 1952 med overgang til procentbasis, et princip, som vi i allerhøjeste grad er tilhængere af, og som vi ønsker ført videre? Er det den, der sigtes til, eller hvad er det?

Jeg har sagt det før, men det synes jo nødvendigt at gentage det nu, at vor stilling overfor tjenestemandstanden er den, at vi ønsker den bedste og den dygtigste tjenestemandstand, fordi samfundets voksende administration må varetages af folk, som forstår deres kram; vi tror også, at vi har en sådan tjenestemandstand, som virkelig kan sine ting, og som også gerne vil udføre arbejdet. Vi er også klar over, at vil vi have en sådan stand, må disse folk både lønmæssigt og arbejdsmæssigt behandles således, at de med glæde udfører arbejdet — men jeg føjer til, at det også

[Arnth Jensen.]

må være sådan, at tjenestemændenes såvel som andre borgeres lønforhold altid må afbalanceres efter samfundets bæreevne.

Når man læser lovforslaget igennem, bliver man snart klar over, at en tjenestemandsløvslov, der er så sammensat og for menigmand så uforståelig som den gældende, hurtigst muligt bør afløses af en, der er enklere og mere forståelig. Den løn, som en tjenestemand skal have, udbetales jo efter mange forskellige tabeller, og jeg gad vide, hvor mange der egentlig helt og fuldt forstår at regne deres løn ud. De to tillæg, som vi behandler i dag, det midlertidige løntillæg og det særlige tillæg, udbetales, som man vil lægge mærke til, efter 7 forskellige regler, og mon nogen tænker på, at vi i selve lønningssloven har ca. 90 forskellige lønsatser, som også bliver udbetalt efter forskellige regler? Kan vi så ikke blive enige om, at nu haster det snart for lønningsskommissionen med at tilvejebringe et udkast til en virkelig enkel og forståelig lønningsslov i stedet for den, vi har?

Lovforslaget er jo blevet til efter forhandlinger med organisationerne. Som det ærede medlem hr. Holger Eriksen nævnte, optages der hvertandet år sådanne forhandlinger på baggrund af de lønmæssige forhold i det private erhvervsliv. Dette princip har vi altså givet vor tilslutning til, da vi stemte for loven i 1948, og dette princip anerkender vi, men vi må dog ikke glemme, når man vil sammenligne tjenestemandslønningerne med lønningerne i det private erhvervsliv, at man ikke uden videre kan sige, at de samme kroner, som tjenes i det private erhvervsliv, absolut skal tjenes i tjenestemandsstillingerne. Vi må huske, at tjenestemandsstillingen indeholder goder, som ikke er nemme at vurdere i penge. Tjenestemændene er ikke udsat for arbejdsløshed og kan altså spare kontingent til arbejdsløhedskassen; de får sygeløn, og ikke mindst får de en efterløn gennem pensionsordningen, som enhver kan se i øjeblikket ligger over, hvad man egentlig havde ventet sig. Det må man holde sig for øje, det må tjenestemændenes organisationer huske, når de kommer til finansministeren, og det vil jeg tro finansministeren har haft i tanken, når han nu har prøvet på at tilvejebringe en overenskomst.

Der er jo sket det denne gang, at finansministeren ikke har været, kan man vist sige, den heldigste forligsmand. Han har så at sige afbrudt forhandlingerne og sagt: sådan skal det være. Jeg ved ikke, hvad der er sket under de forhandlinger — dem kender jeg ikke i enkeltheder — men vi har fået tilstillet nogle opfordringer fra de organisationer, som ikke har kunnet tiltræde. Om enkelthederne skal jeg ikke udtale mig her, jeg vil blot tage det forbehold, at dem må vi have undersøgt nærmere. Alligevel kan jeg ikke lade være med at sige til den højtærede finansminister — for jeg synes egentlig, det blev bekræftet af det ærede medlem hr. Holger Eriksen, som sagde, at denne lov ganske givet ville skabe fuld dækning for de laveste og endda de mellemste lønninger — at jeg har haft en anelse om, at lovforslaget har politisk slagside. Hvor stor denne slagside er, og hvorvidt finansministeren som en anden kaptajn Carlsen formår at føre det skæve skib i havn, skal jeg ikke udtale mig om, det vil vise sig under den kommende udvalgsbehandling. Jeg vil derfor ikke gå i enkeltheder hverken om det ene eller det andet i lovforslaget, men kun tilsige vor saglige støtte til en hurtig behandling af lovforslaget i lønningssudvalget.

Baago-Hansen: I lønningssloven af 1946 blev statstjenestemændenes lønninger fastsat under hensyntagen til lønnen for faglærte og ufaglærte arbejdere på den tid, da loven blev vedtaget. Som følge af de siden da foregåede forhøjelser af lønningerne på arbejdsmarkedet har det i de forløbne 10 år været nødvendigt flere gange at foretage forhøjelser af tjenestemandslønningerne, sidst i 1954. Da arbejderne i de frie erhverv i dette forår har opnået en lønforbedring og tillige i overenskomstperioden 1954—56 har opnået adskillige lønforbedringer — jfr. udtalelser fremsat af formanden for centralorganisationen af arbejdere i jern- og metalindustrien, det ærede medlem hr. Hans Rasmussen, der har opgjort sine medlemmers lønstigning i denne periode til ca. 10 pct. — må der selvsagt i fortsættelse heraf ske en forhøjelse af tjenestemandslønningerne. Tjenestemændene har jo ikke på samme måde som arbejderne i perioden 1954—56 fået lønfor-

[Baago-Hansen.]

bedringer. Når tjenestemændenes lønninger er vedtaget ved lov, ligger de fast, så længe loven er løbende.

Under de forhandlinger, den højtærede finansminister har ført med de forhandlingsberettigede tjenestemandsoorganisationer, har han befundet sig i en helt modsat situation af den, han var i, da han i marts måned på et møde i Aabyhøj talte om arbejdernes berettigede lønkrav og arbejdsgivernes uforståelige nej-politik. Ved forhandlingerne med tjenestemændene var det ministeren, der var arbejdsgiverrepræsentanten. Jeg forstår det så udmærket, om ministeren ved disse forhandlinger under hensyn til landets økonomisk vanskelige stilling og udsigterne til et voksende valutaunderskud har næret visse betænkeligheder ved at øge statens udgifter til tjenestemandslønninger, så meget mere som han og enhver på forhånd ved, at hvis staten forhøjer sine lønninger, følger kommunerne og de koncessionerede selskaber m. fl. efter, kommunerne endda til trods for at de kommunale tjenestemandslønninger i almindelighed ligger betydeligt over, hvad staten yder sine tjenestemænd.

En forbrugsudvidelse som følge af disse lønforhøjelser vil ikke kunne undgås, men vejen blev vist ved de lønforbedringer, arbejderne fornylig opnåede. Der er visselig grund til at nære betænkeligheder overfor den kommende tids økonomiske udvikling herhjemme, og det konservative folkeparti deler i høj grad disse betænkeligheder.

Når ministerens overvejelser nu imidlertid har ført til, at han har fremsat dette lovforslag om midlertidigt løntillæg m. v. til statens tjenestemænd, efter at han under forhandlingerne med organisationerne har opnået tilslutning til sit forslag fra Centralorganisation I og fra Danmarks Lærereforening, hvorimod Centralorganisation II og Danske Statsemedsmænds Samråd ikke har kunnet tiltræde, er der i høj grad anledning til at underkaste forslaget en grundig behandling og en nærmere prøvelse.

Mit parti forekommer det, at ministeren ikke har haft nogen heldig hånd ved udformningen. Derfor vil vi gerne medvirke til, at der under udvalgsbehandlingen bliver skabt en efter vor mening mere retfærdig og rimelig løsning. En umiddelbar betragtning af lovforslagets virkninger udtrykt i

tal for de enkelte lønklassers vedkommende fører i adskillige tilfælde til mærkelige resultater. Man kan ikke undgå at få det indtryk, at ministeren mere har beskæftiget sig med at lave om på de i lønningssloven af 1946 fastsatte lønskalaer end med at give tjenestemændene på de forskellige løntrin et til deres lønsats svarende beløb til udligning af den deklassering og nivellering, der har fundet sted, siden den sidste lønaftale i 1954 blev indgået. Indførelsen af en skala ved lønreguleringen i 1954 og opstillingen af en ny skala i det nu fremsatte lovforslag er i virkeligheden forsøg på at lovgive på den lønningsslov, vi har. Lovforslaget er, som det fremtræder, forslag til en delvis ny lønningsslov.

Jeg har set i bladene, at den højtærede finansminister ved møder i Skærbæk og Løgumkloster i søndags har udtalt sin skuffelse over guldsnorenes holdning overfor forslaget om lønreguleringer. Ministeren udtalte endvidere, at der ikke mellem vedtagelsen af lønningsslovene bør stilles krav, som naturligt bør reguleres gennem selve lønningsslovene. Et er teori, et andet praksis. I praksis indeholder forslaget på visse punkter reguleringer, som betyder afgørende brud med den gældende lønningsslov, og som kun er medtaget for at imødekomme krav fremsat af Centralorganisation I. Vi må ikke glemme, at reguleringstillægsportionerne med de kronebeløb, hvortil de er fastsat i lønningssloven, yder fuld dækning overfor prisstigningerne for de allerfleste af Centralorganisation Is medlemmer. Nivelleringen rammer kun de mellemste og de højere lønklasser.

Til underbyggelse af den påstand, som jeg her har fremsat, skal jeg tillade mig at nævne nogle eksempler, som tydeligt viser, hvad det er, der vil ske, hvis dette forslag vedtages. Det, der til syvende og sidst interesserer tjenestemændene og også må interessere tingets medlemmer, er, hvad de enkelte tjenestemandskategorier vil kunne opnå af lønforbedringer efter det fremsatte forslag. Det er ikke så ligetil at finde ud af dette, men når man efter mange indviklede beregninger omsider når frem til slutresultatet, kommer man unægtelig ud for overraskelser. De eksempler, jeg nu fremfører, vedrører forsørgere.

Efter forslaget vil fra 1. april i år et

[Baagg-Hansen.]

postbud, en overportør, en toldbetjent og en baneformand få 336 kr. mere om året. Assistenten på begyndelseslønnen ved post- og toldvæsenet samt jernbanerne vil få det samme beløb mere. Jeg tør nok påstå, at ansvaret, arbejdsydelsen og foruddannelsen ikke på langt nær er den samme for disse kategorier af tjenestemænd. En vagtmester ved henholdsvis post- og toldvæsenet samt en lokomotiv- og en togfører vil få 468 kr. mere om året. Det samme foreslås det at assistenter ved etaterne med 8 års tjeneste som assistenter skal have. Også her gælder det, at ansvaret, arbejdets kvalitet og foruddannelsen i høj grad er forskellige. Når man derefter ser, at assistenter på slutlønnen skal have det samme tillæg som overassistenter på slutlønnen, nemlig 540 kr. om året, er der ligeledes her noget, som må forekomme urimeligt, men værre er det dog, at assistenter på slutlønnen og overassistenter skal have 540 kr. mere om året, medens kontrolører på begyndelseslønnen kun skal have 495 kr. og kontrolører med 3 års kontrolørtjeneste kun 520 kr. 20 øre mere.

Det kan dog ikke være rigtigt, at tjenestemænd med et betydeligt ansvar, af hvem man kræver, at de skal yde topprestation i arbejdet, samtidig med at de skal udfolde initiativ og optræde som ledere af arbejdet, ikke engang skal have det samme løntillæg som de tjenestemænd, de skal sætte i arbejde og kontrolere. En sådan form for aflønning kan bestemt ikke fremme arbejdsglæden og næppe heller virke ansporende med hensyn til arbejdsindsats. Det må da også mildest talt kaldes mindre vel betænkt, at der efter forslaget skal ydes ugifte kontorassistenter mellem 25 og 30 år mere end gifte assistenter og overassistenter, ja, mere end gifte kontrolører med 3 års anciennitet og tjenestemænd mellem 50 og 60 år. Nogen sammenligning mellem de pågældende tjenestemænds arbejde og ansvar kan overhovedet ikke opstilles.

Formentlig har ministeren med forslagets bestemmelser vedrørende ugifte og samgifte tjenestemænd mellem 25 og 30 år i nogen måde villet imødekomme de stærke krav om ligeløn, som i de senere år gang på gang har været fremme i diskussionen også herinde, en imødekommenhed, som jeg for mit vedkommende kan bifalde. Men selvom

dette nu er tilfældet, er det dog et stort spørgsmål, om denne imødekommenhed bør gå ud over andre kategorier af tjenestemænd, som uberettiget lider under den uheldige lønudvikling, der er foregået, siden lønningens lov af 1946 trådte i kraft. Der findes f. eks. adskillige ugifte tjenestemænd over 30 år, som udfører et arbejde, der er fuldt på højde med det, deres gifte kolleger præsterer, men som år efter år oppebærer en løn, der er over 1 000 kr. lavere om året end den, deres gifte kolleger oppebærer. Efter forslaget vil den ugifte assistent på slutlønnen få 1 276 kr. mindre end den gifte på samme løntrin. Har ministeren slet ikke haft tanke for disse ugifte tjenestemænd over 30 år? De blev i hvert fald ikke glemt da vi nylig vedtog loven om indkomstskat til staten. Alene her figurerer de med en særlig skala, der udviser betydelig højere beløb for ugifte end for forsørgere.

Siden 1948 har mit parti ført en vedholdende kamp mod nivelleringen af de mellemste og højere lønninger. At en sådan nivelleringsplan havde fundet sted, blev med al ønskelig tydelighed fastslået i det nivelleringsudvalg, som arbejdede 1951—1952. Såvel indenfor alle tjenestemandsoverensretningerne som indenfor samtlige partier i det høje ting var der i 1952 enighed om at søge denne nivelleringsplan imødegået, hvilket også skete ved lønforliget i 1952. Den højtærede finansminister fulgte tildels den samme linie ved lønforliget i 1954. Hvorfor så ændre den så totalt, som det er sket i det foreliggende lovforslag? Det, der på dette punkt var rigtigt i 1952, må da være lige så rigtigt i dag. I perioden 1954—56 er der kommet 5 nye reguleringstillægsportioner til, som alle har medvirket til en ny nivelleringsplan, og desværre kan vi kun forvente, at der vil komme flere reguleringstillægsportioner til i den kommende 2-årige periode; den første portion er jo allerede på vej. Mit parti ønsker derfor at se nærmere på dette forhold i udvalget, da vi har en fornemmelse af, at lovforslagets gennemførelse vil bevirke en ny nivelleringsplan i stedet for at udligne den allerede eksisterende. Skulle der mod forventning ikke findes forståelse for en ændring af lovforslaget på dette punkt i udvalget, må vi forbeholde os ret til at stille ændringsforslag ved lovforslagets anden behandling.

[Baago-Hansen.]

Hvad pensionisterne angår, er jeg vidende om, at disse har henvendt sig til ministeren med krav om at få de midlertidige løntillæg udbetalt med 100 pct. i stedet for som nu med 70 pct. Ministeren har i sin fremsættelse anført, at han ikke har fundet anledning til at foreslå nogen ændring i dette forhold, men samtidig henviser han til en udtalelse, som den daværende formand for lønningsudvalget og folketingsmedlem Karl Olsen fremsatte her i tinget den 25. maj 1954, og han citerer udtalelsen in extenso. En sådan fremgangsmåde er ganske usædvanlig og tjener ikke ministeren til ære. Den højt-ærede minister kan ikke søge dækning bag en udtalelse fremsat af et tidligere medlem af folketinget, når ministeren begrundet afvisningen af pensionisternes krav. Ministeren må virkelig som ansvarlig minister selv tage ansvaret for sine handlinger og ikke benytte et tidligere medlems udtalelser som støtte for sit standpunkt. Fællesforeningen for Statens Pensionistforeninger har også rettet henvendelse til lønningsudvalget, og denne henvendelse vil naturligvis blive behandlet i udvalget.

Endnu en ting må jeg fremdrage, inden jeg til slut fremsætter nogle mere almindelige betragtninger. Det drejer sig om et forhold, som ikke angår så forfærdelig mange, og som derfor heller ikke betyder så meget i penge, nemlig elev- og medhjælperlønningerne. Efter CO IIs meddelelse om lønforhandlingerne — en meddelelse, der blev udsendt gennem Ritzaus Bureau — fremgår det, at ministeren selv har haft øje for, at der her er et problem, som bør løses, hvorfor han også under forhandlingerne fremsatte forslag om at forhøje det midlertidige og det særlige løntillæg fra de nugældende 50—85 pct. til 60—95 pct., altså en stigning på 10 pct. Under de afsluttende forhandlinger trak finansministeren imidlertid forslaget tilbage efter henstilling fra CO I, fordi CO II ikke kunne tiltræde ministerens samlede forslag. Er det ikke for smed at rette bager, eller hvorledes skal man forstå det? Er det måske en tilrettevisning af CO II? Det er i alt fald noget, som rammer de unge mennesker, der i etaterne udfører et godt arbejde og yder en langt større indsats end kontorist aspiranterne og aspiranterne til stationsarbejder- og reservepostbudstillingerne,

men som i dag har 5 pct. lavere løn end disse aspiranter. Heller ikke dette forhold forekommer os rimeligt.

Til slut vil jeg gerne have lov at fremsætte nogle almindelige betragtninger om lønningsloven for statens tjenestemænd. Det er nu 10 år siden, lønningsloven af 1946 blev ført ud i livet, og man kan ved at kaste et blik tilbage fastslå, at den i virkeligheden blev vedtaget under falske forudsætninger. Loven hjemlede udbetaling af 20 reguleringstillægsportioner, som skulle blive stående, for at de i hurtigt tempo kunne afvikles, når det prisfald, alle ventede, indtrådte. Det er gået helt anderledes. Der er i de forløbne 10 år kommet så mange nye tillæg i form af reguleringstillæg, midlertidige tillæg og særlige tillæg, at kun de færreste aner, hvor mange tillæg der er i dag. De mange forskellige tillæg udgør nu for en stor del af tjenestemændenes vedkommende halvdelen eller mere end halvdelen af deres samlede lønindtjening.

Der er blevet lappet og lappet på den gamle lov, og det foreliggende lovforslag er en ny lap, men langtfra den kønneste. Københavns tidligere overborgmesters svigerdatter, fru Ditte Nexø Sørensen, hvis mand nylig har været fremme i pressen vedrørende tjenestemandsforshold, har i et interview sagt, at man mindst skal have taget to doktorgrader for at kunne regne ud, hvad en tjenestemand skal have i løn. Givet er det, at den almindelige tjenestemand forlængst har opgivet at finde ud af lønningslovens jungle, og derfor må finansministeriets lønningskontor da også udsende sindrigt udarbejdede tabeller til brug ved lønberegningerne. Det har i den forløbne tid vist sig, at loven ikke har været i stand til at klare ligelønsprincippet eller spørgsmålet om ugiftes og samgiftes aflønning, lige så lidt som den har været i stand til at skabe en retfærdig og ligelig regulering af de oprindelige lønsatser og pensioner under den inflation, vi har befundet og stadig befinder os i. Det er derfor på tide, at den lønningskommission, der blev nedsat i 1954, snarest gør sit arbejde færdigt. Jeg er ikke enig med ordføreren for det socialdemokratiske parti, det ærede medlem hr. Holger Eriksen, når han siger, at lidt mere stabile økonomiske forhold bør opnås, før en ny lønningslov

[Baagø-Hansen.]

føres ud i livet. Hvem tror på, at vi indenfor en overskuelig fremtid opnår mere stabile økonomiske forhold? Den lære, vi har fået i de forløbne 10 år, fortæller os i alt fald noget andet, og jeg er vis på, at også tjenestemænd er enige i min betragtning.

På mit partis vegne skal jeg derfor anmode den højtærede finansminister om at foranledige, at lønningskommissionen fremskynder sit arbejde mest muligt, så at en ny lønningsslov kan se dagens lys, inden der igen, i 1958, skal forhandles om lønningerne. Hverken tjenestemændene eller tinget kan være tjent med, at der med 2 års mellemrum skal lappes på den gamle lov på en sådan måde, at den oprindelige løngruppering mere og mere forflygtiges.

Svend Jørgensen: I 1954 blev den nu siddende lønningskommission nedsat med det formål bl. a. at gøre det efterhånden meget komplicerede lønningssystem mere enkelt. Der har efterhånden dannet sig tradition for, at en lønningskommission sidder i 2 år, inden den afgiver sin betænkning — jeg kan i så henseende minde om de tre sidste, kommissionerne af 1917, 1929 og 1943, hvis arbejde resulterede i lønningsslovene af 1919, 1931 og 1946. Håbet om, at den nuværende lønningskommission skulle kunne gøre sig færdig i løbet af et par år, er forlængst bristet og dermed også håbet om, at det i 1954 var sidste gang, vi skulle beskæftige os med den nuværende komplet håbløse lønningsslov.

Jeg betegnede dengang loven som en uvejsom jungle, uden vej eller sti, hvor kun eksperterne var i stand til at orientere sig. Den almindelige tjenestemand må overgive sig på nåde og unåde — og så forresten stole på, at hans løn er rigtig udregnet; de færreste er i dag i stand til at kontrolere udregningen, endstige forstå alle lønningsslovens tekniske finesser. Og denne lønningsslov, som allerede umiddelbart efter sin vedtagelse i 1946 viste sig at trænge til revision, skal vi nu til at gøre yderligere indviklet ved nye beregninger: omregning af reguleringstillæg, nye forbedringer for samgifte og ugifte mellem 25 og 30 år og nye omregninger af reguleringstillægget, det såkaldt særlige tillæg,

for derved at imødegå en ikke tilsigtet nivellering o. s. v., o. s. v.

Den højtærede finansminister kan ikke denne gang møde med enstemmig tilslutning fra de fire store tjenestemandsorganisationer, og han har derfor måttet fremsætte sit lovforslag uden tilslutning fra guldsnorene og samrådet.

Lovforslaget går, kort fortalt, ud på dels en forhøjelse af det midlertidige løntillæg, dels en omregning af reguleringstillægget, det såkaldt særlige tillæg, til imødegåelse af den lønnivellering, der har fundet sted siden 1946. Det midlertidige løntillæg foreslås forhøjet med 2 portioner i 1956—57 og yderligere 1 portion i 1957—58, idet det er meningen, at loven skal gælde for 2 år. De nytillkommende portioner samt de fem portioner, som tjenestemændene fik i 1954, beregnes efter en forhøjet skala; derved fremkommer det såkaldt særlige tillæg.

Der er endvidere opstillet særlige og forbedrede regler for ugifte og for samgifte tjenestemænd, siger den højtærede minister i sin skriftlige fremsættelse. De i lønningskommissionen repræsenterede politiske partier har alle uden undtagelse godtaget, at fremtidige lønningsslove ikke kommer uden om spørgsmålet om ligeløn for gifte og ugifte og ens løn for samgifte. Dermed er linien lagt. Den højtærede finansminister er godt nok opmærksom herpå og bemærker i sin fremsættelse, at der er foretaget en særlig forbedring af lønnen for ugifte og samgifte over 25 år. Dette er imidlertid kun delvis rigtigt. Forskellen i lønnen for visse kategorier af ugifte er både i 1956 og i 1957 større, end den var 1. april 1954. I det hele taget indeholder forslaget kun en uvæsentlig indrømmelse vedrørende kravet om ligeløn, idet forbedringerne næsten udelukkende kommer ugifte mellem 25 og 30 år tilgode. Principielt er det vel et skridt henimod ligelønnen, men reelt er det en forringelse af de ugiftes løn, især for dem, der er over 30 år. For samgifte kan noget lignende anføres. Det må desuden bemærkes, at der for ugifte og samgifte i tiden 1954—56 på grund af prisstigninger og de deraf foranledigede ydelser af 5 portioner reguleringstillæg er sket en yderligere forringelse, som der ikke er taget hensyn til

[Svend Jørgensen.]

ved omregningen. Fortsætter denne udvikling — hvad den rimeligvis vil gøre — sker der en yderligere forringelse. Det må der tages hensyn til. Også imødegåelse af den siden 1954 skete lønnivellering må vi se på i lønningsudvalget, hvortil lovforslaget vil blive henvist.

Også angående pensionisterne har jeg et par bemærkninger. Pensionisterne får som bekendt kun 70 pct. af det midlertidige løntillæg, og ministeren har ikke fundet anledning til at ændre ved dette forhold, siger han. Den højtærede finansminister søger i så henseende i sin fremsættelse dækning i rektor Karl Olsens tale i folketinget ved anden behandling af det tilsvarende lovforslag i 1954. Jeg er nu ikke, sådan som det ærede medlem hr. Baagø-Hansen er det, forarget over den højtærede ministers brug af Karl Olsens tale; men ministeren overser, at Karl Olsens udtalelse i virkeligheden var en indrømmelse af, at der er begået uret overfor pensionisterne derved, at man ikke ligestiller dem med tjenestemændene med hensyn til det midlertidige løntillæg. Hvis der ikke var noget at diskutere, var der jo ikke megen mening i at henvise dette spørgsmål til løsning i lønningskommissionen, som hr. Karl Olsen gjorde. Nu bliver den siddende lønningskommission næppe færdig med sit arbejde det første par år, og på baggrund heraf synes jeg personlig, der nok kunne være grund til at se med sympati på pensionisternes krav om ligestilling på dette punkt. Dyrtiden føles jo lige trykkende, hvad enten man er pensionist eller aktiv tjenestemand. Spørgsmålet er ikke af ny dato, det har før været drøftet udførligt i lønningsudvalget.

Lovforslaget vil nu blive henvist til lønningsudvalget, hvor der vil blive lejlighed til at se nærmere på de enkelte spørgsmål, også de af mig berørte. Jeg skal med disse bemærkninger anbefale lovforslaget som helhed og tilsige en velvillig behandling i lønningsudvalget.

Alfred Jensen: Det er flere år siden, jeg på den kommunistiske gruppes vegne stillede forslag om en hurtig revision af tjenestemandsløven. Jeg gjorde det, fordi det jo ret

hurtigt blev klart, at den lov, der gennemførtes i 1946, ikke var betryggende opbygget; skavankerne kom frem på en sådan måde, at man snart blev klar over, der måtte en ændring til. Vort forslag blev dengang afvist af det store flertal her i folketinget. Siden har man jo ganske vist besluttet at nedsætte en kommission. Der foreligger ikke noget resultat af kommissionens arbejde, og det er vel, fordi man mener, man kan køre videre med disse særlige tillæg. Det kan man naturligvis gøre, og der er måske også dem, der mener, at det vil være fordelagtigst, at der gælder samme fremgangsmåde for tjenestemændene som for arbejderne ude i det private erhvervsliv. Forholdet er i hvert fald det, at der snart råder de samme forhold for tjenestemændene som for arbejderne i almindelighed: at der hvert andet år skal optages forhandlinger til afgørelse af, hvor høje lønningerne skal være.

Vi finder ikke noget urimeligt deri, vi finder det såre naturligt, eftersom de reguleringsbestemmelser, der findes i tjenestemandsløven, ikke slår til, og eftersom vi det ene år efter det andet har været udsat for prisstigninger, som har medført, at tjenestemænd og arbejderne i lange perioder bliver dårligt stillet, fordi dyrtidstillæggene jo altid kommer bagefter prisstigningerne. Men når man har en ordening som den gældende, er det klart, at udgangspunktet for tjenestemændene må være noget lignende som for arbejderne; man må fremføre alle de begrundelser, man har, for at få lønningerne forhøjet, men her er det, det kniber lidt. I materialet, der ledsager det foreliggende lovforslag, kniber det lidt med oplysninger om, hvad tjenestemændene har fremført af krav. Der mangler også begrundelse for de krav, tjenestemændene har fremført. Vi ved, at tjenestemændene har krævet mere, end finansministeren vil give dem, men som sagt, den motivering, der er fremført for kravet om yderligere løntillæg, kender vi ikke. Jeg ved ikke, om vi kan forvente at få sådanne oplysninger her i salen. Det kniber undertiden med at få lovforslagene belyst, før de kommer til første behandling, og det er heller ikke altid, materialet kommer frem ved anden behandling. Det er imidlertid klart, at når

[Alfred Jensen.]

tinget befinder sig i den stilling, at det som arbejdsgiver skal afgøre, hvilke lønninger tjenestemændene skal have, må det også have krav på at få alle de oplysninger, der kan gives i denne forbindelse, dels om, hvad der er krævet, dels om, hvilke motiveringer der er fremført. Nu må vi altså nøjes med den motivering, den højtærede finansminister har givet: at det, det drejer sig om, er at give tjenestemændene løntillæg, der så nogenlunde svarer til de forskydninger, der er sket i arbejdernes lønninger — der tales her især om de stigninger, der skete som følge af overenskomstafslutningen i dette forår.

Den forklaring kan man naturligvis lade sig nøje med, men det forekommer mig ikke, at den er særlig holdbar, og jeg synes ikke, det er muligt at foretage den sammenligning, man uvilkårligt føler trang til at gøre efter en sådan bemærkning i den skriftlige fremsættelse. For det er meget vanskeligt at drage en sammenligning mellem det mæglingforslag, der blev ophøjet til lov, og det lovforslag, der foreligger her. I lovforslaget er der tale om temmelig store lønforhøjelser til dem med de største lønninger.

Med det mæglingforslag, vi behandlede her, forholdt det sig omvendt. Det indeholdt lavtlønstillæg — ganske vist efter arbejdernes opfattelse ikke tilstrækkelige — men der var praktisk talt intet tillæg til de arbejdere, som havde de største lønninger. Der var enkelte grupper, som ved forhandling i underorganisationerne havde sikret sig indrømmelser, men i mæglingforslaget var der praktisk talt intet tillæg til dem med de største lønninger. Her er det omvendt; her foreslås mægtige forhøjelser til de store lønninger, og alene af den grund er det ret urimeligt, at man forsøger at motivere lønforhøjelserne med det, der blev givet arbejderne ved mæglingforslaget.

Dernæst forekommer det mig også noget urimeligt, at man tager sit udgangspunkt i det mæglingforslag, der blev ophøjet til lov. Det forekommer mig urimeligt, fordi vi jo dengang her i tinget ikke havde til opgave at tage hensyn til, om de lønninger, der var indeholdt i dette forslag, var rimelige og forsvarlige. Vi havde at tage stilling til, om man ville ophøje dette forslag til lov eller ej, og jeg vil tro, at der er adskillige i

dette ting, der har den opfattelse, at de, der oppebærer de laveste lønninger ude i det private erhvervsliv, egentlig burde have haft større lønforhøjelser, end de fik. På denne baggrund er det lidt urimeligt, at man overfører lønforhøjelserne fra det private erhvervsliv til tjenestemændene.

Endvidere mener jeg, at som det hele har udviklet sig, må folketinget, når et forslag af denne art fremsættes, ikke alene skele til, hvad der er givet det private erhvervsliv. Det må også skønne over, om de lønninger, der bydes, er rimelige, og det må skønne over, om de motiveringer, der fremføres af organisationerne, har en sådan vægt, at man vil fravige den retningslinie, som er gældende i de overenskomster, der gennemføres, enten det nu sker ved en godkendelse blandt arbejderne eller ved et mæglingforslags ophøjelse til lov.

Jeg ønsker altså, at vi tager stilling til problemerne udfra andre synspunkter og andre udgangspunkter end dem, ministeren og regeringen har lagt til grund, og ønsker, at der må komme mere oplysende materiale frem, inden vi kommer til anden behandling.

Yderligere vil jeg gerne sige, at det forekommer mig, at disse hvertandetårige forslag bliver mere og mere udviklede, mindre og mindre overskuelige, og at, hvis det er rigtigt, hvad der her siges, at man i lønningsskommissionen er enig om, at der for fremtiden skal være lige løn for lige arbejde, så fatter jeg ikke, at man ikke tager skridtet fuldtud allerede nu ved et forslag af denne art. Hvorfor skal man gøre forskel med hensyn til alder og ægteskabelig stilling, eller jeg må hellere sige forsørgerstilling? Det forekommer mig urimeligt, at man opretholder denne forskel. Når man kommer med et forslag af midlertidig karakter, der skal gælde for et par år, forekommer det os, at man burde handle efter det, man er enig om i kommissionen, og det kan ikke ske for hurtigt, at man får brudt staven over det ulighedsprincip, der er i lønningslovens opbygning.

Jeg mener altså, at vi burde være gået et skridt videre her, men det er jo muligt, at andre rejser spørgsmålet i lønningssudvalget, og at forslaget vil få et andet udseende ved anden behandling.

Jeg vil iøvrigt sige, at vi er velvilligt ind-

[Alfred Jensen.]

stillet overfor det foreliggende forslag, og at man kan regne med vort partis støtte til dets gennemførelse.

Søren Olesen: Der er blevet udtalt ønske om, at lønningskommissionen hurtigt måtte få gjort sit arbejde færdigt, så man kunne få en forenkling af hele lønsystemet, og dette ønske kan jeg slutte mig til. Det er jo sådan, at det efterhånden ikke alene er blevet uoverskueligt for tjenestemændene selv, hvordan deres lønforhold ligger på de forskellige løntrin og alderstrin, men at det i endnu højere grad er blevet vanskeligt for andre borgere i samfundet at opnå et overblik over, hvilke lønninger tjenestemændene i virkeligheden får. Dette kan føre til, at nogen overvurderer tjenestemændenes stilling og mener, at de får for meget, medens andre måske er af den opfattelse, at de får for lidt, eller at forholdet er meget passende.

Tjenestemændene kan jo aldrig nå at få toplønninger i forhold til folk i de frie erhverv; til gengæld kan man sige, at de heller ikke kommer i bunden. Det vil efter min opfattelse sige, at tjenestemandslønningerne er et jævnt udsnit af middelindtægterne i den danske befolkning, og hvis de er det, mener jeg, at de ligger nogenlunde på det rigtige niveau. Trods dette kan der jo alligevel blive forskellige forhold at tage i betragtning, men hvis vi kommer ind i et mere roligt prisniveau og en mere rolig økonomisk situation i det hele taget, vil det også blive meget lettere at ordne tjenestemændenes forhold på en tilfredsstillende måde.

Man kunne jo tænke sig, at når der nu her bliver stillet forslag om en forhøjelse af tjenestemandslønningerne, ville det vække glæde i tjenestemandskredse. Men nu har vi tværtimod hørt, at der fra forskellig side er givet udtryk for, at man ikke mente, det var tilfredsstillende, i hvert fald ikke for alle parter af tjenestemænd. Når det ikke vækker nogen særlig glæde hos tjenestemændene, kan jeg ud fra mine erfaringer

som mangeårig tjenestemand sige, at det ligger i, at når der er tale om et løntillæg, må tjenestemændene som regel betragte det som et første varsel om stigende skatter og stigende priser, og derfor er det nærmest med ængstelse, at tjenestemændene hører tale om lønforhøjelse. De er ængstelige for, at denne lønforhøjelse ikke engang giver dem kompensation for den prisstigning, der er sket, og i hvert fald slet ikke for den, de kan forvente i den kommende tid. Det er derfor, der ikke er udelt tilfredshed hos tjenestemændene, når de hører tale om løntillæg. Man ville hellere se en prisstabilisering, og at vi kom ind i rolige forhold, således at den løn, der var sikret tjenestemændene, beholdt sin købeevne, og således at man var fri for frygt for højere skatter og lignende ting, som fordyrer livet, naturligvis ikke alene for tjenestemænd, men også for den øvrige befolkning. Når finansministeren som den ene part i de forhandlinger, der har været ført, har vist en vis tilbageholdenhed, er der ikke grund til at kritisere det; det er finansministerens simple pligt som den part, der skal se på statens forhold, at sikre, at de udgifter, dette lovforslag medfører, kan afholdes indenfor rimelige grænser. Med den forhandlingsret, der her findes, er det naturligt, at tjenestemændene stiller de krav, som de finder berettigede, og at finansministeren heroverfor opstiller det, som han mener staten kan yde. Vi kan ikke vente, og det vil tjenestemændene vel heller ikke forlange, at få alle mulige krav opfyldt, så der er såmænd ikke grund til at rokke ved forhandlingsretten. Jeg mener, at den hviler på et meget reelt grundlag, og at tinget, når parterne har forhandlet sig tilrette, skal tage stilling til, hvorvidt vi kan godkende det grundlag, som man ganske vist ikke i dette tilfælde er blevet enig om, men som er det, finansministeren nu foreslår med tilslutning af en stor del af tjenestemændene.

Mit parti kan i det store og hele tiltræde det foreliggende lovforslag. Der er ganske vist et medlem indenfor mit parti, som har ønsket at tage forbehold, nemlig det ærede

[Søren Olesen.]

medlem hr. Oluf Pedersen, og det ærede medlem vil selv begrunde hvorfor. Retsforbundet har imidlertid mange gange peget på, at vi foretrak en prisstabilisering fremfor lønforhøjelser, og vi har også peget på midler dertil; vi tror også, at tjenestemændene vil være enige om, at de hellere så, at man undgik disse 1-årige eller 2-årige lønstigninger, hvis de kunne få garanti for et mere stabilt prisniveau. Da det imidlertid ikke lader til, at finansministeren eller de partier, som har magten i denne sal, ønsker at stille nogen garanti i den henseende, har vi indtaget det standpunkt, at vi ikke kan lade tjenestemændene i stikken, men må gå ind på, at de får en rimelig forhøjelse i forhold til den udvikling, der er sket.

Der er dog et punkt, jeg vil tage afstand fra, ligesom jeg gjorde for to år siden, nemlig dette, at man lover noget udover eet år, skønt man ikke ved noget om, hvordan de økonomiske forhold vil blive. Det er en uheldig praksis at komme ind på, det er næsten at lægge et pres på udviklingen, idet man siger: nå ja, man forventer altså, at det kommende år vil vise en lignende udvikling, at priserne og skatterne i det kommende år vil stige. Derved lægger man ligesom grunden til, at det virkelig sker. Når alle mennesker går og tror noget sådant, så sker det jo! Det er, ligesom man hypnotiserer hinanden til, at priserne fortsat skal stige. Det mener jeg er forkert. Man må bedømme forholdene, som de er i øjeblikket, og det at love noget for mere end et år ud i fremtiden, hvor man ikke kender forholdene, er noget af et skråplan at komme ind på, ikke blot angående tjenestemandslønningerne, men også i andre forhold, idet man derved ligesom presser det frem, som man egentlig ønsker at undgå.

Oluf Pedersen: Da jeg er uenig med alle partiernes ordførere, skal jeg fremsætte nogle personlige bemærkninger vedrørende det foreliggende lovforslag til overvejelse for såvel det udvalg, der skal behandle forslaget, som for den højtærede finansminister og regeringen.

Ved de demokratiske partiers møde med sølvsnorene sidste efterår gik jeg som andre ind for pristalsregulering af lønnen for tjenestemændene, men dette kan naturligvis

ikke forpligte overfor det foreliggende lovforslag, for det giver, hvad jeg ikke tror alle medlemmerne er fuldtud klar over, en lønstigning udover pristalsstigningen. Vel kan man godt forstå dette, idet man venter, der vil komme en stigning fremover, men jeg mener, at denne måde at skaffe dækning på er uholdbar og ubegrundet.

Når der henvises til mæglingsforslagets op-
højelse til lov, må det bemærkes, at der dengang var tale om noget helt andet. Ifølge mæglingsforslaget fik arbejderne og særlig de lavtlønnede en part i den del af udbyttet, der skyldtes en stigning i produktiviteten; det mener jeg var naturligt. Det er klart, at hvis ikke det lykkedes for arbejdsgiverne og ejerne af virksomhederne at få dette dækket andetsteds, måtte de selv afgive noget af deres egen part. Jeg mener ikke, at det, der skete ved mæglingsforslagets ophøjelse til lov, kunne have skadelige valutariske følger. Det ødelagde efter min opfattelse ikke den offentlige økonomi, og mæglingsforslaget indeholdt det efter min mening tiltalende, at de lavest lønnede fik en dobbelt så stor stigning som den, de bedst lønnede fik, selvom dette var med til at hindre mæglingsforslagets godkendelse; dette gjaldt dog ikke for landarbejderne, hvoriblandt der jo var mange lavtlønnede.

Jeg må imidlertid sige, at jeg ikke kender noget til stigende produktivitet indenfor statens og kommunernes virksomhed. Statsbanernes underskud er vokset, Det kgl. Teaters underskud har sat ny rekord; der er her tale om mindre arbejde og lavere produktivitet. Deraf følger, at statens indtægter ikke er steget, og derfor skal dækningen for den foreslåede lønstigning hentes hos skatteyderne, ellers svækkes den valutariske stilling.

Hertil kommer, at der ikke her er tale om et tillæg særligt til de lavtlønnede, men et tillæg, der er størst for de højtlønnede. Ifølge „Politiken“'s opgørelse får postbude og banearbejdere en stigning på 504 kr. i løbet af de to år, fenriker får 660 kr., de menige får intet, medens en oberstløjtnant får 1349 kr., forsvarschefen endda 2750 kr. mere om året. I stedet for en dobbelt så stor stigning til de lavtlønnede som til de højtlønnede — som i mæglingsforslaget — gives der her mere end det seksdobbelte til de højest lønnede. Det kan, mener jeg, ikke begrundes ud fra

[Oluf Pedersen.]

stigende produktivitet, sådan som det skete ved mæglingforslaget, men når der ikke er nogen øget produktivitet, må dækning for lønstigningen skaffes gennem højere skatter. Statens udgifter som følge af forhøjelserne er af den højtærede finansminister anslået til 51 mill. kr. i år og stiger til 74 mill. kr. næste år. Ifølge „Politiken“ drejer det sig om ca. 80 000 statstjenestemænd, men derudover er der andre 80 000 tjenestemænd i kommuner m. m., så den samlede udgiftstigning for det offentlige kan vel anslås til ca. 250 mill. kr. i løbet af de to år.

Nu ved vi jo snart alle, at med det besynderlige skattesystem, vi har, indregnes skatterne i pristallet og leveomkostningerne. Derfor stiger skatterne med mindst det dobbelte af den udgift, der skal dækkes; med andre ord, skatterne kan påregnes i løbet af få år som følge af det foreliggende lovforslag at stige med 250—300 mill. kr. om året eller ca. 200 kr. pr. familie. Det vil altså sige, at hele den lønstigning, som arbejderne, bortset fra de lavest lønnede, har fået, sættes over styr. Hvis der er ærede medlemmer, som tvivler om, at skatterne driver udgifterne op, sådan som jeg her har sagt, kan de måske give mig en anden forklaring på, hvorfor skatterne er steget fra de 1 200 mill. kr. i 1939, lige før krigen, til 7 milliarder kr. nu, eller til det seksdobbelte. Jeg tror ikke, de kan finde anden forklaring, og det er virkelig nødvendigt, at regering og folketing gør sig klart, at der fremover skal udskrives disse 250—300 mill. kr. mere i skat, hvis det foreliggende lovforslag vedtages.

Naturligvis kan der spares, jeg har selv anvist, at der kan spares 500 mill. kr. ved afvikling af statsfinansiering og andre 500 mill. kr. i forbindelse med en ændret forsvarsordning, men jeg havde jo rigtignok tænkt mig, at disse besparelser skulle bruges til en klækkelig skattenedsættelse. Det ville være bedre for produktionen, og det ville også være bedre for tjenestemændene; så blev der en stigende velstand i samfundet, som kunne begrunde en højere realloøn. Det værste er dog, hvis man hverken gennemfører besparelser eller dækker de foreslåede udgifter ved nye skatter, for hvis man ikke gør det, venter jeg en ny valutakrise ligesom den for to år siden, som blev skabt af en

tilsvarende lønordning for tjenestemændene. Regeringen og det høje folketings medlemmer må gøre sig klart, at man ikke kan dele goder ud, det være lønstigning, det være folkepension eller andet, uden at det skal betales, lige så lidt som man kan forære grundejerne et par milliarder samfundsskabt grundværdistigning, uden at den arbejdende befolkning skal betale det. Hvis man lever på kredit, svækker man valutastillingen som i 1954.

Efter min opfattelse er vore skatter nok uretfærdige, men det er værre, hvis man ødelægger vort pengevæsen. Det går ikke mindst ud over tjenestemændene. Som det ligger i dag, hvor der arbejdes med en ny lønningslov — og det er utvivlsomt tiltrængt — og ændrede pensionsregler, synes jeg, man foregriber begivenhederne ved at vedtage det fremsatte lovforslag. Derfor henstiller jeg, at dette lovforslag stilles i bero. Jeg fraråder at give en lønstigning udover den, der fremkommer ved den automatiske lønregulering, og jeg vil indstændigt opfordre regering og folketing til i stedet for at finde frem til besparelser og skattesænkning, forbundet med mere naturlige statsindtægter. Det er vejen til øget velstand. Først når vi har fået denne velstand, kan vi nyde dens frugter. Vil man give en lille part forskud, går det ud over andre; tager vi alle forskud, bliver det helt tosset. Vil man sige, at forslaget er en følge af, at der allerede her i landet har været en stigende velstand over hele linien, og at der sikkert kan ventes mere endnu, hvad jo forslaget bygger på, hvorfor lønnen til den tid skal have en tand til, må jeg indtrængende advare imod en sådan velstandsfølelse. Det er den helt sikre vej til en valutakrise lige til den, vi havde for to år siden, og som var ved at vælte landets økonomi og den høje regering.

Finansministeren (Kampmann): Jeg vil gerne takke for den almindelige tilslutning til det fremsatte lovforslag. Ja, man kan måske ikke sige, at det ærede medlem hr. Oluf Pedersen anbefalede det, men det kan jeg så også takke for. Jeg forstod ganske vist, at de ærede ordførere for venstre og det konservative folkeparti ønskede at forhandle om forskellige spørgsmål i lønningudvalget, og jeg kan godt give tilsagn om en

[Finansministeren.]

forhandling. Jeg skal herefter gå lidt ind på de tanker, som de ærede ordførere fremsatte.

Det ærede medlem hr. Arnth Jensen sluttede med at sige, at nu havde han da givet klar besked om forslaget. Jeg vil sige, at det ærede medlem gav klar besked om mange ting, lige fra kaptajn Carlsen til resultatet af sit studium af „Social-Demokraten“, men det ærede medlem gav os egentlig ikke noget indtryk af, hvilken endelig stilling til dette forslag venstre ville tage. Jeg forstod på det ærede medlems læsefrugter af formiddagens studium af „Social-Demokraten“, at han var forarget over, at venstre dør var fremstillet som et umenneskeligt parti. Jeg kan sige til det ærede medlem, at for hans vedkommende synes jeg, det er en helt urimelig påstand. Jeg synes, det ærede medlems færd her i tinget er præget af megen menneskelighed, men jeg tror også, det ærede medlem har misforstået artiklen. Nu ved jeg ikke, om det ærede medlem læser „Social-Demokraten“ hver dag — jeg håber det, det kunne måske fremme det ærede medlems udvikling og stillingtagen til forslag her i salen — men det, der stod i artiklen, såvidt jeg kunne forstå udfra det ærede medlems citat, var, at når tjenestemændene gik til forhandlinger, kunne de begrunde lønkravene med det, der var opnået under overenskomst-situationen, og det, der blev sagt, var, at hvis der ikke var opnået noget ved denne overenskomstsituation, manglede der i nogen grad begrundelse for at opnå lønforhøjelse. Det synes jeg er ganske klar tale.

Det ærede medlem var glad for 1946-loven. Det er interessant her gang på gang under debatten at konstatere, at venstre er glad for noget. Og så står en repræsentant for det konservative parti, i dette tilfælde det ærede medlem hr. Baagø-Hansen, op og siger, at 1946-loven var egentlig ingen god lov, det har vist sig, at de forudsætninger, den var vedtaget under, ikke holdt stik. Jeg må sige, at i dette tilfælde er jeg enig med det ærede medlem hr. Baagø-Hansen; det er vist også et af de få tilfælde, hvori jeg er enig med det ærede medlem. Jeg synes også, det har vist sig, at 1946-loven har trængt til mange lapper; man har altså ikke den-

gang været tilstrækkeligt fremsynet. Det er iøvrigt ikke nogen kritik, som alene er rettet mod dem, der gennemførte tjenestemandsløven.

Det ærede medlem hr. Arnth Jensen henviste til tjenestemandsgoderne og syntes, at tjenestemændene skulle tænke på disse goder, når de stillede krav. Det gør tjenestemændene også, og hvis de ikke gør det, minder jeg dem om det; men der er det at sige, at tjenestemandsgoderne ikke er blevet så meget større i de sidste to år, at jeg tror, de har kunnet drages særlig stærkt frem i argumentationen.

Det ærede medlem kom ind på, at jeg skulle have afbrudt forhandlingerne. Jeg forstår ikke ret dette udtryk. Det ærede medlem var ikke ganske klar over, hvad der skete under forhandlingerne. Jeg fremsatte forskellige tilbud, og disse tilbud fandt tilsidst tilslutning hos CO I og lærernes organisation, medens CO II og Danske Statsemployed Samråd ikke kunne tilslutte sig dem. CO IIs begrundelse herfor kan jeg ikke tiltræde. Jeg forstår det sådan, at når CO II ikke kunne tiltræde forslaget, skyldtes det hovedsageligt, at man ønskede en tredie midlertidig portion allerede nu til den 1. april, og det fandt jeg ikke der var nogen begrundelse for i overenskomstresultatet. Det er således, at ved overenskomsterne har arbejderne i al almindelighed fået 11—14 øre i timen, og det, der gives her ved de to midlertidige portioner, svarer nøje til de 14 øre i timen. Herudover kan man jo fremsætte ønske om, at man gerne vil have dækning for den almindelige lønstigning, der finder sted imellem overenskomstsituationerne; det er noget, der kan diskuteres, og det var begrundelsen for, at jeg tilbød en yderligere portion til næste år — dette også til det ærede medlem hr. Søren Olesens orientering. Motiveringen er altså ikke den, som det ærede medlem var inde på, at man forventede særlige prisstigninger; det er simpelthen til dækning af den lønstigning, der for det private erhvervsliv kan siges at finde sted imellem de to overenskomstafslutninger. Fra CO IIs side var man ikke tilfreds med dette tilbud og kunne ikke tilslutte sig det, og så måtte vi jo afslutte forhandlingerne.

Det ærede medlem hr. Baagø-Hansen

[Finansministeren.]

fandt, at der var modsætning imellem min karakteristisk af arbejdsgivernes nej-politik og den måde, jeg nu har optrådt på. Hvad mener det ærede medlem egentlig? Har jeg siddet og sagt nej til tjenestemændene? Var det ikke en højst uheldig tale? Det ærede medlem mente, at jeg havde haft en uheldig hånd. Mon det ærede medlem ikke, når han har læst sin tale her i dag, vil opdage, at han har holdt en uheldig tale? Jeg sagde jo ikke nej, tværtimod, det tilbud, der er fremsat, og som har fundet udtryk i det her fremsatte lovforslag, er efter mit bedste skøn udtryk for, at staten er en forstående arbejdsgiver, og det skal staten også være. Så burde jeg imidlertid ikke her i tinget møde kritik fra det ærede medlem på dette punkt.

I det hele taget tror jeg ikke, det ærede medlem helt fik sagt, hvad han egentlig går ind for. Jeg forstår, at det ærede medlem og hans parti ønsker at foretage ændringer i det lovforslag, der er fremsat. Må jeg så have lov til at spørge det ærede medlem, for at det kan blive klarlagt, i hvilken retning disse ændringer skal gå, om det ærede medlem og hans parti mener, at der skal anvendes flere penge til lønforhøjelser. Jeg synes, vi egentlig er kommet ganske højt op, godt 50 mill. kr. i år og noget over 70 mill. kr. næste år. Jeg stiller altså det spørgsmål til det ærede medlem: Ønsker det ærede medlem, at udgifterne på dette område skal være større? Hvis det ærede medlem ikke ønsker dette, må han jo have den opfattelse, at lovforslaget på visse punkter indeholder lønforhøjelser, der er for store, for hvorfra vil det ærede medlem ellers få penge til de lønforhøjelser, han var inde på yderligere skulle gives til de højst lønnede tjenestemænd? Jeg tror, det vil være til gavn for de fortsatte forhandlinger, hvis vi kan få nærmere klarhed over det ærede medlems og hans partis standpunkt i denne sag.

Iøvrigt anvendte det ærede medlem en noget ejendommelig argumentation, idet han på grundlag af nogle tal, som han havde plukket ud vedrørende de lønstigninger, der nu er blevet givet for forskellige tjenestemandsgupper, mente — såvidt jeg forstod det ærede medlem — at der ikke rigtig var nogen sammenhæng

mellem de foreslåede lønstigninger og det ansvar, der påhvilede de enkelte tjenestemænd. Mon det ærede medlem ikke skulle være forsigtig med på den måde at uddele plusser og minusser med hensyn til, hvilket ansvar der påhviler forskellige tjenestemandsgupper? Jeg tror, det meget store flertal af danske tjenestemænd udfører deres arbejde under det ansvar, som nu påhviler dem ifølge deres stilling, og mere kan man vel ikke forlange. Skal man foretage en sammenligning mellem det arbejde, der kræves, og den løn, der gives, må det dog vel være den samlede løn, der ydes, der har betydning, og prøver man her at foretage en sammenligning mellem den løn, der ydes indenfor de forskellige lønklasser, tror jeg ikke, den kritik, det ærede medlem her fra talerstolen fremførte, har nogen sangbund.

Det ærede medlem fremdrog også spørgsmålet om elever og medhjælpere og ønskede nærmere oplysninger herom i udvalget. Dem kan han få med det samme. Der blev fremsat ønske fra CO II's side om en særlig forhøjelse for elever og medhjælpere, og jeg gav udtryk for, at det kunne der forhandles om; jeg gav også udtryk for, på hvilken måde der kunne hjælpes, hvis vi iøvrigt kunne opnå enighed om forslaget. Men så sker der det, at Centralorganisation II ikke kan tilslutte sig forslaget, og da ingen af de to organisationer, som tilsluttede sig forslaget, har ønsket dette punkt medtaget, kan det ærede medlem ikke forlange, at jeg skal stille forslag om det. Hertil kommer, at vi ikke kan have den forhandlingsform mellem centralorganisationerne og finansministeren, at man først under forhandlingerne prøver at komme så langt, som man kan, derefter siger man nej, og så mener man, at man kan gå herover i tinget og få opfyldt de krav, som man ikke kunne få opfyldt hos finansministeren. Hvis forhandlingerne med tjenestemandsgupperne skal foregå på den måde fremover, må vi vist tage forhandlingsformen op til fornyet overvejelse.

Det ærede medlem fremdrog problemet om pensionisterne, og det samme gjorde det ærede medlem hr. Svend Jørgensen. Det ærede medlem hr. Baagø-Hansen var nærmest forarget over, at jeg havde citeret et tidligere medlem af den konservative folke-

[Finansministeren.]

tingsgruppe. Ja, hvorfor nu sådan se ned på et tidligere medlem? Iøvrigt var det ikke et helt tilfældigt tidligere medlem; det var dog den daværende formand for lønningsudvalget, det tidligere ærede medlem hr. Karl Olsen, der i sin egenskab af formand for dette lønningsudvalg i 1954 udtalte det, som jeg citerede i min tale, og formentlig gjorde det på hele lønningsudvalgets vegne, altså også på de ærede konservative medlemmers vegne. Jeg har ikke noget imod, at det ærede medlem og hans parti har skiftet opfattelse siden dengang, men der er ingen grund til at blive forarget på mig i den anledning.

Må jeg iøvrigt om pensionisternes forhold sige, at jeg synes, at de pensioner, vi giver, ligger ganske højt. Jeg forstår godt, at man kan stå her på talerstolen og udtale sympati for pensionisterne, og at man kunne ønske at give dem noget mere; sådanne ønsker kunne jeg i og for sig også være besjælet af. Men jeg må have lov at gøre opmærksom på, at det problem, vi har størst vanskelighed med bl. a. under diskussionen om folkepensioneringen, er den meget væsentlige forskel, der er mellem aldersrenten, eventuelt fremtidig folkepensionen, og tjenestemændenes pensioner; der er almindelig enighed om, at det er et vanskeligt punkt, og at det er et spørgsmål, lønningskommissionen skal tage sig af. Jeg vil derfor anse det for højst uheldigt, hvis man nu prøver at finde frem til en principiel løsning af dette problem, før lønningskommissionen iøvrigt afslutter sit arbejde.

Det ærede medlem hr. Alfred Jensen savnede en begrundelse for tjenestemændenes krav. Den må det ærede medlem da sådan set gå til centralorganisationerne efter; men hvis det ærede medlem gerne vil have det, skal jeg citere de krav, der er fremsat; det har jeg såmænd ikke noget imod at gøre. Man ville gerne have 5—6 midlertidige portioner, og man ville gerne have omregnet 5—7 portioner af det særlige tillæg; begrundelsen for kravene var, at der siden 1954 havde fundet visse lønstigninger sted for arbejderne, og man mente navnlig indenfor Centralorganisation II og samrådet, at der havde fundet en fortsat nivellering sted.

Det ærede medlem ankede over — og det samme gjorde vist det ærede medlem hr.

Oluf Pedersen — at der måske ikke i tilstrækkeligt omfang var tænkt på de lavtlønnede. Jeg kan hertil svare, at staten praktisk talt ikke har tjenestemænd med så lave lønninger som de arbejdere, der ifølge overenskomstforslaget skal have lavtlønstillæg. Derfor har det ikke været noget specielt problem ved tjenestemandshandlingerne.

Må jeg tilsidst have lov at fastslå, at de forbedringer, som ved dette lovforslags gennemførelse gives tjenestemændene, og som har fået tilslutning fra de to store centralorganisationer, giver pænt det, der er ydet ved overenskomsterne, de giver dækning for noget af den lønstigning, vil jeg tro, der vil finde sted indenfor den kommende 2 års periode, og endelig fortsætter de ikke nivelleringen, men modvirker i beskedent omfang den nivellering, der har fundet sted i de to sidste år; dette siges også til oplysning for det ærede medlem hr. Baagø-Hansen. Jeg kan her kort sige, at pr. 1. april 1956, før gennemførelsen af de nye løntillæg, var 4. lønningsklasse siden 1946 steget med 67 pct. og 14. lønningsklasse, håndværkere og de faglærte, steget med knap 72 pct.; der var en forskel på 4,5 pct., og næste år vil denne forskel være faldet til 3,41 pct. Der er altså også en besked, om jeg så må sige, antinivellering i forslaget.

Jeg tror, det ville tjene tinget og de fremtidige tjenestemandshandlinger bedst, hvis man kunne vedtage det lovforslag, der foreligger her, og jeg kan til slut sige, at der skal fremføres meget stærke argumenter, før jeg kunne ønske at ændre i lovforslaget.

Aksel Møller: Jeg håber, man tilgiver, at jeg blander mig i den forhandling, der her finder sted. Sagen er, at den ledende artikel i „Social-Demokraten“ i dag ved at nævne mit navn i forbindelse med den tanke, artiklen bygger på, næsten direkte har adresseret en del af betragtningerne til mig. I denne ledende artikel hedder det — jeg beder om tilladelse til et citat:

„Det er et groft dobbeltspil, når de konservative præsenterer sig som ædle værnere af mellemstandens lønmodtagere. Deres omsorg for tjenestemænd og funktionærer udfolder sig kun foran valgdagen, når det gælder om at fiske deres stemmer.“
Mener den højtærede finansminister, at

[Aksel Møller.]

dette er rigtigt? Er det også som talt ud af den højtærede finansministers hjerte, at det konservative folkeparti kun foran valgdagen varetager eller gør forsøg på at varetage tjenestemændenes interesser? Den højtærede finansminister må ikke overse, at denne artikel er fremkommet samme dag, som det konservative folkepartis ordfører erklærer, at man meget vel forstår, det er nødvendigt at vise økonomisk tilbageholdenhed også i denne sag. Men jeg vil gerne tilføje, at en økonomisk tilbageholdenhed ikke behøver at være identisk med, at man ikke kan gå højere, end den højtærede finansminister allerede er gået. Hvem siger, at hans bedømmelse af økonomisk tilbageholdenhed er rigtigere end vor? Den merudgift, som en omlægning af portioner fra direkte kroner og øre-beløb til procentbasis vil medføre, er så minimal, at den højtærede finansminister, som i disse dage strør om sig med pengene, også i diskussionen om folkepensionen, udmærket kan være parat til i udvalget at lukke sin pung noget højere op, end han har gjort. Han vil da erfare, at det ikke alene er foran valgdagen, det konservative folkeparti varetager tjenestemændenes interesser.

Arnth Jensen: Også jeg må vende tilbage til den artikel, jeg nævnte i mit første indlæg, og som finansministeren mente jeg ikke forstod eller havde misforstået. Nej, højtærede finansminister, der er ikke noget at misforstå. Der stod udtrykkelig i denne artikel, at vi har rettet vor kraft imod alle lønmodtagere, og det, jeg spurgte den højtærede finansminister om, var, hvornår vi ved de lønningslove, der har været behandlet her i tinget, har optrådt på denne måde overfor tjenestemændene. Mon ikke den højtærede finansminister har misforstået mig? Lad os få det frem. Lad os få at vide af finansministeren, hvornår vi har optrådt sådan overfor lønmodtagerne.

Endelig sagde finansministeren, at 1946-loven trænger til lapper. Ja, det gør den, men må jeg sige til den højtærede finansminister, at både socialdemokrater, venstre, konservative og radikale, alle, der var medlemmer af kommissionen, behandlede i 1946 sagen ud fra den forudsætning, at der ville ske et prisfald. Der skete noget andet, og

derfor gik man med til loven af 1948. Men det kunne jo tænkes, at det andet, der skete, også havde sin politiske årsag. Det er måske ikke uden grund, at man henviser til den første periode, da ministeriet Hedtoft tog fat.

Må jeg til slut sige, at når finansministeren mener, at tjenestemandsgoderne ikke bør nævnes, er jeg ikke enig med ham. Jeg indrømmer, at med hensyn til mange af de tjenestemandsgoder, man har, er de private begyndt at følge godt med, både hvad angår efterløn, ferie o. s. v. Men til tjenestemandsgoderne hører dog alligevel sygeløn, sikring mod arbejdsløshed og en efterløn, som finansministeren vist er den første i dag til at indrømme i virkeligheden er god.

Ministerens mente ikke, at jeg var klar over, hvad der foregik ved de førte forhandlinger. Jeg kan ikke være klar over enkelthederne. Jeg har imidlertid fået en skrivelse fra Centralorganisation II, der nævner enkelte ting, bl. a. aspirantordningen. Der står også noget om, at finansministeren havde givet tilbud, men da Centralorganisation I frarådede finansministeren at gå med, mente finansministeren, det var bedst at følge dem, og så vandrede han sine egne veje. Derfor er det, jeg siger, at det kunne tænkes, at dette lovforslag havde en politisk slagside, og derfor ønsker vi det behandlet i lønningssudvalget; og vi må så prøve at sende dykkere ned for at se, hvor stor slagsiden i virkeligheden er.

Baagø-Hansen: Den højtærede finansminister spurgte mig udtrykkelig, om han havde sagt nej til tjenestemændene. Til det spørgsmål kan jeg svare, at det har den højtærede finansminister jo da, eftersom han har sagt nej til CO II's og til samrådets begrundede krav.

Så spurgte den højtærede finansminister, om jeg kunne nævne, i hvilken retning ændringen skulle gå. Efter den udtalelse, som min gruppes formand, det ærede medlem hr. Aksel Møller, fremsatte for et øjeblik siden, skal jeg ikke gå nærmere ind herpå. Det blev tilstrækkelig tydeligt angivet.

Når så den højtærede finansminister argumenterede imod mit forsøg på at uddele plusser og minusser til forskellige tjenestemænd, må jeg sige, at den højtærede finans-

[Baago-Hansen.]

minister aldeles har misforstået min tale. Jeg talte om, hvorledes de forskellige lønklasser skulle have tillæg, og opstillede deroverfor, at foruddannelsen og indsatsen i statens tjeneste var vidt forskellig, og det vil jeg holde fast ved. Jeg vil da spørge den højtærede finansminister, om det er meningen, at alle indenfor staten efterhånden skal have den samme løn uanset uddannelse, og uanset hvilket ansvar og hvilket arbejde der er pålagt dem.

Med hensyn til elev- og medhjælperlønningerne skal jeg kun gøre den bemærkning, at det ejendommelige i den sag er, at det var efter et krav fra CO I, at finansministeren lod sit forslag falde. Det forekommer mig mærkeligt, at en tjenestemandso rganisation skal gribe ind og foretage sig noget overfor en anden kategori af tjenestemænd, som ikke hører ind under vedkommende organisation.

Med hensyn til den forklaring, den højtærede minister gav på sit citat af den tidligere formand for lønningsudvalget, hr. Karl Olsens udtalelse i 1954, vil jeg sige, at havde Karl Olsen dengang tænkt sig, at dette med en lønningskommission skulle være en mangeårig foreteelse, havde han næppe fremsat den udtalelse.

Jeg er temmelig overbevist om, at han, hvis han var medlem af tinget her i dag, ville sige, at det, han havde ment, var dette, at når vi stod overfor at skulle ned sætte en lønningskommission, ville det være rimeligt, at man behandlede spørgsmålet om pensionisternes forhold i denne lønningskommission. Men når dette arbejde efterhånden trækker i langdrag og publiceres som noget, der skal trække i langdrag, er jeg overbevist om, at han ikke ville have den samme opfattelse i dag.

Svend Jørgensen: Jeg skal til den højtærede finansminister sige, at pensionisterne har den opfattelse, at de er i deres gode ret, når de hæver deres pension. Den er en del af deres løn, tjent ind i de aktive år, stundom med en ringe løn i de unge år. Sådan vil det være, sålænge vi har det nuværende lønnings- og pensionssystem. Men så må staten også opfylde sine forpligtelser overfor pensionisterne, og hertil må jeg henregne, at det midlertidige tillæg udbetales med 100

pet. Vi kan så siden tale om et nyt pensions-system, og at et sådant vil komme, når vi engang får gennemført folkepensionen, føler jeg mig overbevist om. Det er min opfattelse, at nyansatte tjenestemænd så må ind under folkepensionen, men til gengæld skal de så have en højere løn.

Alfred Jensen: Jeg takker ministeren for det svar, han gav på mit spørgsmål. Jeg synes ikke, det i almindelighed er tilfredsstillende, at man så at sige skal rykke den slags oplysninger ud af ministeren ved forhandlingerne; det rimelige må være, at sådanne oplysninger gives enten i lovfor slagets bemærkninger eller i fremsættelsestalen, og jeg henstiller, at man for fremtiden går over til den fremgangsmåde.

Jeg føler mig heller ikke helt tilfreds med de oplysninger, der er givet. Nu hører vi altså, at tjenestemændene har henvist til de lønstigninger, arbejderne har fået, og jeg tvivler ikke om, at det kan have været en motivering. Men det store problem er: Hvor meget har arbejderne fået i lønforhøjelse? Når der er diskussion med hensyn til differencen mellem det, tjenestemændene har krævet, og det, ministeren foreslår, er det udtryk for, at sagen ikke er så ganske enkel, som ministeren mener: 11 og 14 øre mere i timen. Det er derfor, man ønsker yderligere forklaring på, hvad det er, tjenestemændene har tænkt på, når de har forlangt de fire portioner. Jeg mener, at man også på en eller anden måde må kunne forsyne folketingets medlemmer med det herhen hørende materiale. Men iøvrigt har jeg den opfattelse, at som tjenestemændenes lønninger efterhånden reguleres, kan man ikke i alle tilfælde gå efter den samme linie, som er gældende for arbejderne; også andre synspunkter må tages med. Det er det, jeg har gjort opmærksom på i min tale. Derfor forekommer det mig, at man ikke uden videre kan henvise til det, der skete i april for arbejderne; der er andre momenter, som må tages med i betragtning, og derfor kræves der flere oplysninger til begrundelsen af dette forslag og mere af referaterne frem af de forhandlinger, der har været ført, end det, vi kan se af dagspressen.

Finansministeren (Kampmann): Det ærede medlem hr. Aksel Møller sprang op,

[Finansministeren.]

som om han var ramt af noget — jeg blev ikke rigtig klar over, hvorvidt det var af „Social-Demokraten“'s artikel eller af mit spørgsmål til det ærede medlem hr. Baagø-Hansen. Det ærede medlem hr. Baagø-Hansen sagde, at det ærede medlem hr. Aksel Møller havde svaret klart på det spørgsmål, jeg havde stillet til det ærede medlem hr. Baagø-Hansen. Det kan kun glæde mig, at det ærede medlem hr. Baagø-Hansen var tilfreds med det svar, der blev givet. Jeg må måske have lov at stille et uddybende spørgsmål. Jeg forstod nærmest det ærede medlem hr. Aksel Møller sådan, at han mente, man fra det konservative folkepartis side måtte have lov at anlægge sit personlige, selvstændige økonomiske skøn over, hvor meget der ialt kan ydes til tjenestemændene. Hvis det er rigtigt, må det betyde, at vil man give noget mere til de højest lønede tjenestemænd, så bliver den samlede udgift større. Det vil jeg ikke afskære det konservative folkeparti fra, det kan jeg vel iøvrigt heller ikke. Nu er sagen imidlertid ganske klar: de konservative mener altså, at vi har råd til større udgifter på dette område i øjeblikket. Heroverfor er det da, at jeg vil gøre opmærksom på, at det rimer meget dårligt med det konservative folkepartis stillingtagen til statsfinanserne i al almindelighed, idet dette parti dels gennem det ærede medlem hr. Weikop i dette øjeblik fører en ret stærk kamp for at nedsætte statens indtægter ved at kræve omsætningsafgiften aftrappet og dels taler højt om, at man kan forvente et valutaunderskud i fremtiden. Jeg synes, der er meget lidt sammenhæng mellem disse forskellige standpunkter.

Til det ærede medlem hr. Arnth Jensen vil jeg sige — det sagde jeg allerede i første omgang — at jeg gav ikke partiet venstre alene skylden for, at 1946-loven ikke havde kunnet virke så godt, som man havde tænkt sig, jeg nævnte udtrykkelig — det sagde det ærede medlem hr. Baagø-Hansen også — at de forudsætninger,

man lagde til grund dengang, ikke var blevet opfyldt. Vedrørende tjenestemandsgoderne tror jeg, det ærede medlem misforstod mig, men det kan være, jeg ikke har udtrykt mig klart nok. Jeg sagde, at tjenestemandsgoderne har stor betydning for tjenestemændene, men at der vel ikke er sket en sådan udvikling i tjenestemandsgoderne i de sidste to år, at man herfra kan hente argumenter, der kan øve indflydelse på lønforhandlingerne vedrørende det løntillæg, der skal ydes efter udviklingen i disse to år.

Det ærede medlem hr. Baagø-Hansen mente, at der var stillet krav fra CO I om, at elever og medhjælpere ikke skulle med. Det er ikke tilfældet; det, jeg spurgte om, var, om CO I og lærerorganisationen var interesseret i dette forslag. Det sagde man, at man ikke var.

Endelig mente det ærede medlem, at uddannelsen skulle have betydning for tjenestemændenes aflønning. Ja, ærede medlem, det skal den rigtignok. Jeg har ikke noget ønske om, at alle tjenestemænd skal have ganske samme løn, det skal det ærede medlem ikke været bekymret for. Men det har de jo heller ikke nu, der er en betydelig forskel. Det, det ærede medlem argumenterede med, var, at man her ved lønforhøjelserne, hvor man sammenlignede med, hvad der er givet i overenskomsterne, hvad der gives i det private erhvervsliv, skulle tage særligt hensyn til uddannelsen. Det er noget, der kan diskuteres, når man taler om nivelleringen. Jeg tror, at dette spørgsmål om uddannelsens betydning hører i høj grad hjemme i lønningsskommissionen.

Til det ærede medlem hr. Svend Jørgensen vil jeg sige, at jeg misunder ikke pensionisterne, tværtimod. Når der ude omkring i landet fremsættes kritik af den høje pension, staten giver, søger jeg altid efter bedste evne at forklare, at tjenestemændene for det første ikke får del i den aldersrente, som de betaler skat til, dernæst, at de betaler til resten af deres pension et bidrag, som måske ikke dækker det

[Finansministeren.]

hele, men de er jo heller ikke skyld i den prisudvikling, der har fundet sted, og endelig tilføjer jeg, at pensionen for dem, der går ind i en tjenestemandstilling, har været en afgørende forudsætning, og derfor kan man ikke uden videre fratage dem denne pension. Jeg tror, det ærede medlem er helt enig med mig om disse ting. Men derfra og til at gå ind i en udvikling, hvorunder man afgørende ændrer forholdet mellem pension og løn, er noget helt andet. Det er et problem, som jeg synes hører hjemme i lønningskommissionen.

Må jeg overfor det ærede medlem hr. Alfred Jensen bemærke, at de oplysninger, det ærede medlem nu fik, havde han ikke behovet at rykke mig for. Hvis det ærede medlem læste bladene grundigt, måske lige så grundigt, som han læser „Land og Folk“ f. eks., havde han kunnet læse om disse omsorg og krav fra tjenestemændene.

Tilsidst vil jeg om det principielle spørgsmål vedrørende lønningskommissionen sige, at jeg gerne ser lønningskommissionens arbejde afsluttet. Spørgsmålet er jo, om de, der deltager i lønningskommissionens arbejde, om tjenestemændenes organisationer mener, at de kan blive færdige så hurtigt, som man gang på gang giver udtryk for her i tinget. Der er nemlig et meget væsentligt problem, som der måske kunne være grund til at understrege under forhandlingen i dag, og det er, at hvis tjenestemændene ønsker ved de forhandlinger, der finder sted hvert andet år, at stille lønkrav og få opfyldt lønkrav, der både tilgodeser prisudviklingen, tilgodeser den almindelige lønstigning i det private erhvervsliv og tilgodeser den almindelige produktivitetsstigning, så bliver tilbage det spørgsmål: Hvad er det, der så skal ydes i penge ved afslutningen af lønningskommissionens arbejde? Ja, så er der ikke meget at yde i penge. Så kan man afslutte lønningskommissionens arbejde med en teknisk omlægning, der er uhyre tiltrængt — herom er jeg helt enig med alle de ærede ordførere, der har været inde på dette spørgsmål — men jeg tror nok efter tidligere erfaringer, at det kan blive lidt vanskeligt at få afsluttet lønningskommissionens arbejde, hvis der ikke ligger bare et lille beløb på bordet. Det kan måske

være en af grundene til, at det trækker lidt længere ud med at få afsluttet dette arbejde, end man tænkte sig, dengang man fra visse sider var så ivrig efter at få kommissionen nedsat.

(Kort bemærkning).

Aksel Møller: Den højtærede finansminister stillede, hvad han kaldte et „uddybende“ spørgsmål. Dette spørgsmål gik, såvidt jeg forstod, ud på, om det konservative folkeparti mente, at der på baggrund af partiets almindelige indstilling til statens finanser i øjeblikket var råd til at ofre mere på dette område. Jeg vil gerne svare på dette spørgsmål. Det konservative folkeparti nærer den samme opfattelse med hensyn til statens finanser som den højtærede finansminister og føler den samme omsorg for dem, men det konservative folkeparti har al mulig grund til at mene, at en omregning af portioner fra kroner og øre til procentbasis ikke vil betyde noget afgørende for statsbudgettet og især ikke noget afgørende, set fra det konservative folkepartis synspunkt, når forholdet er det, at partiet har hjulpet den højtærede finansminister til en permanent indtægt på 30 mill. kr. om året, så længe toldloven løber. Det konservative folkeparti har altså taget alt muligt hensyn til den udvikling, statens finanser kræver.

Den højtærede finansminister blev mig svar skyldig på det spørgsmål, som „Social-Demokraten“'s ledende artikel i dag har givet mig anledning til at rejse. Når den højtærede finansminister siger, at jeg åbenbart har følt mig ramt af „Social-Demokraten“, er det jo ikke noget svar på det spørgsmål, jeg stillede. Jeg stillede ham det spørgsmål, om det også var talt ud af hans hjerte, når „Social-Demokraten“ i dag skrev om det konservative folkeparti, at dets omsorg for tjenestemænd og funktionærer kun udfolder sig foran valgdagen, når det gælder om at fiske deres stemmer. Jeg har en fornemmelse af, at den højtærede finansminister synes, at udfoldelsen allerede i dag er større, end han for sit vedkommende kan være med til.

(Kort bemærkning).

Arnth Jensen: Jeg bemærkede, at den højtærede finansminister i sit svar ikke kom

[Arnth Jensen.]

ind på at påvise de steder, hvor mit parti havde optrådt på den måde overfor lønmodtagerne, altså tjenestemændene, som der var peget på i „Social-Demokraten“. Det lod han ligge, og dermed har han også givet et svar.

Endelig vil jeg gerne sige til den højtærede finansminister, at vi ikke skal diskutere 1946-loven, men jeg vil dog gøre opmærksom på, at der indledes en helt anden økonomisk politik i 1947 end den, der førtes, den dag vi vedtog loven, men trods dette gik vi med til i 1948 at sætte den første lap på 1946-loven.

(Kort bemærkning).

Oluf Pedersen: Det er den for mig besynderlige påstand fra det ærede medlem hr. Aksel Møller, at 30 mill. kr. i toldindtægt gav penge i statskassen, der får mig til at tage ordet. Det må da være det ærede medlem hr. Aksel Møller velbekendt, at denne told giver højere prisniveau og derfor forøger statens udgifter. Hvis staten skulle klare sig med denne stigning i tolden, ville stigningen utvivlsomt i stedet for være en ren underskudsforretning.

Endvidere vil jeg gerne have sagt under denne debat, at det reelle er, at mæglingforslagets lønstigning for de lavest lønnede ikke, såvidt jeg kan se, giver begrundelse for gennemførelse af det foreliggende lovforslag.

Formanden: Jeg gør opmærksom på, at der er tolddebat på dagsordenen på mandag, så det er ikke nødvendigt at tage emnet op i dag.

Finansministeren (Kampmann): Jeg håber ikke, at formandens henstilling fratager mig retten til at sige tak til det konservative parti for de 30 mill. kr. Jeg gør det næsten under enhver debat — nu må det snart være nok.

Men iøvrigt er der langt fra 30 mill. kr. til 51 mill. kr., og for næste år er der tale om 74 mill. kr., så selv med det provenu kan vi da ikke dække de udgifter, der her er tale om.

Jeg forstod det ærede medlem hr. Aksel Møller således, at han mente, at man kunne give nogen lønforhøjelse til de højere tjene-

stemænd, uden at den samlede udgift dertil ville blive så væsentlig, at den ville anfægte statens finanser.

Ja, men ærede medlem, det er da ikke det eneste afgørende spørgsmål. Det er også et spørgsmål om, hvor rimeligt det kan være at give større lønforhøjelser, end her er foreslået. Sølvsnorene får i 14.—16. lønningsklasse 336 kr. mere om året. Til de øverste lønningsklasser gives beløb på 1 300—1 700 kr. om året, og fra 1. april næste år ca. 500 kr. i 14.—16. lønningsklasse og 2 000—2 500 i 1. lønningsklasse. Jeg tror, at både CO II og samrådet er meget mere tilfredse med dette forslag end ledelsen af CO II og samrådet; det er min bestemte opfattelse, hvor tit kommer, hvis man endelig ønsker at diskutere lønningerne for de højere tjenestemænd, at der er en del højere tjenestemænd, der har indtægter, der ligger udover det, det her drejer sig om.

Så spurgte det ærede medlem mig kort, hvad jeg mente om „Social-Demokraten“s ledende artikel. Jeg må hertil bemærke, at foreløbig kender jeg den kun fra de citater, der er fremdraget her fra talerstolen; jeg når nok at læse den i aften. Men jeg forstod, at det drejede sig om, at man har beskyldt det konservative folkeparti for kun op til et valg at varetage funktionærernes og tjenestemændenes interesser. Det er vel nok forkert. Jeg tror nok, at man varetager — det ser vi også i dag — højere lønnede tjenestemænds og funktionærers interesser. Men jeg forstod på det citat, som det ærede medlem hr. Arnth Jensen fremkom med, at man også kunne varetage de almindelige tjenestemænds interesser ved i nogen grad at varetage lønarbejdernes interesser ved lønoverenskomsterne. Det er det, der er ideen i artiklen, og det er vel i og for sig meget rimeligt, at man siger det. Det behøver det ærede medlem da ikke at være så ked af.

(Kort bemærkning).

Aksel Møller: Den højtærede finansminister stillede, efter at han havde forladt den finansielle side af diskussionen, det spørgsmål, om det var rimeligt at gå over til omregning af flere portioner. Det er denne rimelighed, udvalget skal undersøge, og på forhånd tør vi altså ikke antage, efter at man har set de store organisationer være utilfreds

[Aksel Møller.]

med forslaget, at deres holdning skulle være urimelig. Det vil vi drøfte i udvalget.

Med iøvrigt takker jeg den højtærede finansminister, fordi han har en anden mening om det konservative folkeparti på dette område, end „Social-Demokraten“ har lagt for dagen i den ledende artikel i dag. Det vil glæde mig, om den højtærede finansministers gode mening om os også vil være at finde på en fremtrædende plads i „Social-Demokraten“ i morgen.

Finansministeren (Kampmann): Jeg synes, det ærede medlem begynder at forlange for meget af mig. Skal jeg nu også begynde at skrive i „Social-Demokraten“? Jeg har egentlig ikke sagt noget om, at jeg har en god mening om det konservative folkeparti. Det var det ærede medlem selv, der udlagde mine udtalelser således.

Må jeg dernæst sige, at jeg ikke har forladt de statsfinansielle synspunkter. Jeg gjorde opmærksom på, at det ikke alene var statsfinansielle synspunkter, der var det afgørende. Vi må se, hvordan lønstigningerne fordeler sig på lønningsklasserne, men det kan vi gøre i udvalget. Jeg vil til slut anbefale tinget ikke at ændre i dette lovforslag.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Holger Eriksen: Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til lønningsudvalget.

Uden forhandling eller afstemning vedtoges dette forslag.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om Danmarks Biblioteksskole.

(Første behandling findes i tidenden sp. 2813, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 605).

Der var stillet 2 ændringsforslag i betænkningen.

Udenfor betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under eet.

Udvalgets ordfører (Lysholt Hansen): Udvalget har afholdt 7 møder, haft 2 samråd med undervisningsministeren og modtaget en deputation fra Danmarks Biblioteksforening.

Efter at forslaget har været genstand for en meget grundig drøftelse i udvalget, indstiller et flertal bestående af venstres, det radikale venstres og socialdemokratiets repræsentanter forslaget til vedtagelse med de to af ministeren foreslåede ændringer.

Som det fremgår af betænkningen, har udvalget drøftet med ministeren, hvorledes biblioteksuddannelsen bedst kan etableres, således at de økonomiske virkninger for såvel eleverne som staten bliver mindst mulige, og således at elevernes ophold på skolen indskrænkes til kun at omfatte den strengt nødvendige tid. Der er herefter opnået enighed mellem udvalgsflertallet og undervisningsministeren om, at den fremtidige bibliotekaruddannelse skal etableres på følgende måde:

Den samlede elevtid skal som hidtil være 4 år efter studentereksamen, lærereksamen eller anden hertil svarende uddannelse. Men medens eleverne under den nuværende ordning begynder med 3 års praktisk uddannelse ved et større folkebibliotek, hvorefter de optages på biblioteksskolen til 1 års afsluttende teoretisk uddannelse, skal eleverne fremtidig begynde med et halvt års praktisk uddannelse på et bibliotek og derefter deltage i et halvt års kursus på biblioteksskolen, hvorefter den egentlige praktiske uddannelse i de følgende 2 år finder sted på det bibliotek, der har antaget dem som elever. Uddannelsen afsluttes med 1 års undervisning på biblioteksskolen.

Efter ministerens oprindelige forslag skulle eleverne begynde med 1 års ophold på biblioteksskolen, derefter have 2 års praksis på bibliotek og endelig 1 års ophold på skolen. Under forhandlingerne i udvalget er der imidlertid opnået enighed mellem udvalgsflertallet og ministeren om, at det vil være